Jüdische Pester Zeitung.

דיעזעס בלאטט ערשיינט דריימאל וואָכענטליך
מאָנטאג, מיטטוואָך אונד פֿרייטאג.
אונד קאָסטעט
פֿיר עסטעררייך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולדען עסט.-וועהר.
האלביעהריג 5 " "
פֿיערטעליעהריג 2 גולד' 50 קר' ע'-וו.
פֿירס אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולדען עסט.-וועהר.
האלביעהריג 5 גולד' 50 קר' ע.-וו.
פֿיערטעליעהריג 2 " 75 " "

יודישע
פעסטער צייטונג

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
פרענומעריערען
אונד דער פרענומעראציאָנס-טערמין
בעגיננט מיט דעם עמפפאנג דעס
ערסטען בלאטטעס.

דיא רעדאקציאָן בעפֿינדעט
זיך אין
פעסט
אלט-גאססע נומ׳ 1,
וואָהין מאן אויך דיא פרענומעראציאָנסגעלדער צו זענדען בעליעבע.

Nr. 55, צעהנטער יאהרגאנג | פעסט, פֿרייטאג ז אייר ה׳ת׳ר׳ל׳ח׳. | Pest, den 10. Mai 1878.

פֿריעדענס-אויסזיכטען
אונד קריעגס-ריסטונגען.

זייט איניגען טאגען האט ווידער איין פֿריעדליכער ווינד צו בלאזען אנגעפֿאנגען. ניעמאנד וויים, וואהער דיעזער ווינד קאָממט אונד וואס איגענטליך צו דיעזער פֿריעדליכען שטיממונג בערעכטיגט. נאָך בעשטעהט ענגלאנד אויף זיינער פֿאָרדערונג, נאָך האט רוסלאנד דיעזער פֿאָרדערונג ניכט נאכגעגעבען, נאָך שטעהען דיא ענגלישען קריעגס-שיפֿפֿע דער רוסישען ארמעע געגענאיבער אין דער נעהע פֿאָן קאָנסטאנטינאָפעל, אויף ביידען זייטען ווירד פֿעסט פֿאָרט-גערישטעט, אונד אויך אונזערע מאָנארכיע פֿאָרדערט 60 מילליאָנען צו אויסריסטונגס-צוועקען — אונד דאָך שפריכט מאן פֿאָן איינער פֿריעדליכערען ווענדונג!

איינע בערלינער אמטליכע דעפעשע פֿאָם 8. מאי מעלדעט: דיא פֿערהאנדלונגען צווישען רוסלאנד אונד ענגלאנד האבען אין דען לעטצטען טאגען ווידער איינע לעבהאפֿטערע אונד בעשטיממטערע ווענדונג גענאָממען, אן וועלכע אין לאָנדאָן אונד אין פעטערסבורג נייע האָפֿנונגען אויף דיא ערציעלונג איינעס פֿריעדליכען פֿערגלייכעס געקניפֿפֿט ווערדען. דיא רייזע דעם גראפֿען שובאלאָף פֿאָן לאָנדאָן נאָך פעטערסבורג האט עבען דען צוועק, דען פֿריעדליכען פֿערגלייך צווישען ענגלאנד אונד רוסלאנד צו פֿאָרדערן. אויך צווישען עסטעררייך-אונגארן אונד רוסלאנד ווירד עס צו איינעם איינפֿערשטענדניססע קאָממען.

איינע קאָנסטאנטינאָפלער דעפעשע פֿאָם 8. מאי מעלדעט: דיא רוסישע ארמעע ווירד זיך פֿאָן סאן שטעפֿאנאָ נאָך טשאטאלדיא צוריקציעהען. (סאן שטעפֿאנאָ ליעגט אם מעערע זידליך פֿאָן קאָנסטאנטינאָפעל, אונד טשאטאלדיא ליעגט וועסטליך פֿאָן קאָנסטאנטינאָפעל, ביידע אָרטע זינד אינדעססען פֿאָן קאָנסטאנטינאָפעל אין גלייכער ענטפֿערנונג.) דיא מעהרצאהל דער רוסישען קריעגס-גערעטהע ווירד פֿאָן סאן שטעפֿאנאָ נאָך טשאטאלדיא איבערפֿיהרט. דיא נייען פֿאָן דען רוסען אבגעשלאָססענען ליעפֿערונגס-פֿערטרעגע בעשטיממען, דאס דיא ליעפֿערונגען ניכט מעהר נאָך סאן שטעפֿאנאָ, זאָנדערן נאָך אדריאנאָפעל בעווערקשטעלליגט ווערדען זאָללען.

פֿיעלע ענטנעהמען דאהער דיעזער נאכריכט, דאס דיא רוסען מיט דעם ריקצוגע אוים דער נעהע דער ענגלישען קריעגס-שיפֿפֿע בעגאָנגען האבען. טשאטאלדיא איזט וואָהל עבענזאָ נאהע צו קאָנסטאנטינאָפעל וויא סאן שטעפֿאנאָ, אבער יעדענפֿאללס האבען זיך דיא רוסען פֿאָן דער נעהע דעם מעערעס, אין וועלכעם דיא ענגלישען קריעגס-שיפֿפֿע שטעהען, צוריקגעצאָגען, וואס אויף איינע פֿריעדליכע ווענדונג דייטען קאָננטע.

אבער פֿאָן איינעם ריקצוגע אונד פֿאָן איינער אבריסטונג דער ענגלענדער איזט נאָך איממער קיינע רעדע. איינע לאָנדאָנער דעפעשע פֿאָם 9. מאי מעלדעט, דאס דיא קאָניגין פֿאָן ענגלאנד שאָן נעכסטען מאָנטאג דיא גראָסע ענגלישע ארמעע, וועלכע נאָך דער טירקייא טראנספאָרטירט ווערדען זאָלל, בעזיכטיגען ווירד.

אויך דיא טירקען וואָללען זיך נאָך ניכט פֿאָן יענען געביעטען צוריקציעהען, וועלכע זיא לויט דעם פֿערטראגעס פֿאָן סאן שטעפֿאנאָ פֿערלאססען זאָללטען. דיא טירקישע רעגיערונג ערקלערטע: דיא טירקען ווערדען זיך נור דאנן אוים יענען געביעטען צוריקציעהען, ווענן זיך אויך דיא רוסען אין גלייכעם פֿערהעלטניססע צוריקציעהען ווערדען.

געסטערן איזט דיא אנגעלעגענהייט דער פֿאָם גראפֿען אנדראשי געפֿאָרדערטען 60 מילליאָנען זאָוואָהל דעם עסטעררייכישען רייכס-ראטהע אלס אויך דעם אונגארישען רייכסטאגע פֿאָרגעלעגט וואָרדען. צו דיעזען 60 מילליאָנען צאהלט עסטעררייך 41,160,000 גולד' אונד אונגארן 18,840,000 גולדען. דיעזע סוממע ווירד דורך איינע נייע אנלייהע אויפֿגעטריעבען ווערדען, אונד צוואר דורך 6 פערצענטיגע שטייער-פֿרייע גאָלד-רענטע-אָבליגאציאָנען. —

צו וועלכעם צוועקע דיעזע 60 מילליאָנען פֿערווענדעט ווערדען זאָללען, וויים מאן נאָך איממער ניכט. פֿיעלע מיינען, דאס אונזערע מאָנארכיע דאָך דיא אבזיכט האט, אונזערע ארמעען אין באָסניען אונד אין דיא הערצעגאָווינא איינריקען צו לאססען, וועסהאלב אויך אין דער געסטריגען זיטצונג דעם עסטעררייכישען רייכסראטהעס מיניסטערפרעזידענט אויערספערג היעריבער בעפֿראגט וואורדע. דער עסטעררייכישע מיניסטער-פרעזידענט האט היערויף ניכט געאנטוואָרטעט, אבער איניגע צייטונגען בעהויפטען, דאס אונזערע רעגיערונג אן דיא בעזעטצונג באָסניענס אונד דער הערצעגאָווינא ניכט מעהר דענקט. מאן ברויכט פֿאָרלייפֿיג דיא 60 מילליאָנען נור דאצו, אים פֿיר אללע פֿעללע מיט געלד-מיטטעלן פֿערזעהען צו זיין. מאן וויל איינסטוויילען אבוואָרטען, וואס שובאלאָף אין פעטערסבורג אויסריכטען ווירד. אויף זיינער רייזע נאָך פעטערסבורג ווירד גראף שובאלאָף אויך מיט דעם פֿירסטען ביסמארק צוזאממענקאָממען אונד זיך מיט איהם בעשפרעכען. ווענן נון יעטצט גראף שובאלאָף אין פעטערסבורג דען פֿריעדען ניכט ערווירקט, דאנן ווערדען מעהר קיינע וויטערען פֿערהאנדלונגען געפֿלאָגען ווערדען, אונד דער קריעג בעגיננט דאנן זאָפֿאָרט.

זאָ בעהויפטען איניגע צייטונגען. אנדערע מיינען ווידער, עס זייא מאָגליך, דאס זיך יעטצט רוסלאנד דירעקט מיט ענגלאנד פֿערשטענדיגען ווערדע, וואָדורך דאנן עסטעררייך-אונגארן מיט זיינען בערעכטיגטען פֿאָרדערונגען אין שטיך געלאססען ווערדען קאָננטע, אונד דעסהאלב בענאָטהיגע יעטצט אונזערע רעגיערונג דיא 60 מילליאָנען, אום זיך ניכט זאָ לייכט בייא זייטע שיעבען צו לאססען.

אונזערער אויפֿגאבע געמעס מיססען וויר אללע פאָליטישען נאכריכטען אונד מיינונגען פֿערצייכנען; אבער אונזערע אייגענע מיינונג איזט נאָך איממער, דאס דיעזע פֿריעדענס-אויסזיכטען זאָ לאנגע ניכט בעגרינדעט זינד, זאָ לאנגע נאָך דיא קריעגס-ריסטונגען פֿאָרטדויערן. מאן איזט שאָן אָפֿט דורך זאָלכע פֿריעדענס-נאכריכטען געטיישט וואָרדען, מאן מוס דאהער אין דער בעאורטהיילונג דערזעלבען פֿאָרזיכטיג זיין.

דיא איבריגען, זייט פֿאָרגעסטערן אבענד היער איינגעטראָפֿפֿענען דעפעשען לויטען:

פעטערסבורג 8-טען מאי. אין בעצוג אויף דיא היערהערקונפֿט אונזערעס ענגלישען געזאנדטען, דעם העררן פֿ' שובאלאָף, מאכט איין היעזיגעס רעגיערונגס-בלאטט פֿאָלגענדע בעמערקונג: הערר פֿ' שובאלאָף ווירד גאר קיינע שווערע ארבייט האבען, אום צווישען ענגלאנד אונד רוסלאנד איין איינפֿערנעהמען צו שטאנדע צו בריינגען. רוסלאנד דענקט דורכאוים ניכט דאראן, דען בערעכטיגטען איינפֿלוס ענגלאנדס אוים דער טירקייא צו פֿערדרענגען. אים געגענטהייל. אונגעאכטעט דעם פֿערגאָססענען בלוטעס, אונגעאכטעט דער גראָססען געלד-אָפֿפֿער אונד אונגעאכטעט דער גלענצענד עררונגענען זיעגע — זיעהט רוסלאנד גערנע איין, דאס דער איינפֿלוס ענגלאנדס אין קאָנסטאנטינאָפעל אויך הייטע נאָך איין בייא וויטעם גראָססערער איזט, אלס דער רוסישע איינפֿלוס. וויא זעהר רוסלאנד דיא בערעכטיגונג דעם ענגלישען איינפֿלוססעס איממער אנערקאננטע, האט עס דאדורך בעוויעזען, דאס עס נאָך פֿאָר דעם קריעגע דיא ענגלישע רעגיערונג וויעדערהאָלט אויפֿגעפֿאָרדערט האט, דיא שוויעריגקייטען אין דער טירקייא „געמיינזאם“ צו רעגעלן.

פעטערסבורג 8-טען מאי. רוסלאנד וויל דיא טירקישען געפֿאנגענען, טראָטצדעם דיעס אים פֿריעדענס-פֿערטראגע פֿאָן סאן שטעפֿאנאָ אויסדריקליך בעדונגען וואורדע, נאָך איממער ניכט פֿריילאססען. דיא געפֿאנגענען בעטרוגען אורשפרינגליך 140,000 מאנן, וואָפֿאָן אינצווישען 30,000 מאנן שטארבען. נון פֿירכטעט רוסלאנד דיא נאָך איבריגען 110,000 טירקישען געפֿאנגענען היימצושיקען, דא אים פֿאללע איינעס אנשלוססעס דער טירקייא אן ענגלאנד דיא ענגליש-טירקישע ארמעע עבען דורך איינרייהונג דיעזער געפֿאנגענען איינע בעדייטענדע פֿערשטערקונג ערהיעלטע. אללענפֿאללס האט דער פֿריעדענס-פֿערטראג פֿאָן סאן שטעפֿאנאָ, וויא יונג דערזעלבע אויך איזט, שאָן בעדייטענדע „לאָכער“ אויפֿצווייזען. דיא טירקייא וויל דיא פֿעסטונגען שומלא, ווארנא אונד באטום אן דיא רוסען ניכט אויסליעפֿערן, אָבגלייך דיעזעס אים ערוועהנטען פֿריעדענס-פֿערטראגע פֿעסטגעשטעללט וואורדע. נון קאָממט רוסלאנד אונד וויל דיא 110000 טירקישען געפֿאנגענען ניכט פֿריילאססען, אָבגלייך אויך דיעזער פונקט אים נייען פֿריעדענס-פֿערטראג אויסדריקליך אויסגעהאנדעלט וואורדע. מאן זיעהט אלזאָ, דאס דיעזער פֿערטראג ניכט דעסהאלב געשלאָססען וואורדע, אום עהרליך געהאלטען, זאָנדערן אום פֿאָן ביידען פארטייען איבערטרעטען צו ווערדען.

קאָנסטאנטינאָפעל 8-טען מאי. היער הערשט איינע לעבהאפֿטע מיליטערישע בעוועגונג, איינע נייע פֿערטהיידיגונגס-ארמעע איזט ערריכטעט וואָרדען. געסטערן בעזיכטיגטע דער סולטאן אללע ארמעע-אבטהיילונגען, וועלכע אין דער אומגעבונג פֿאָן קאָנסטאנטינאָפעל איהרע שטעללונגען האבען. דיא טירקישע רעגיערונג האט פֿאָרשלעגע ערהאלטען, אין וועלכער וויזע דער אויפֿשטאנד אין דען טירקיש-גריעכישען פראָווינצען טהעססאליען אונד עפירוס זיין ענדע עררייכען קאָננטע. דיא אויפֿשטענדישען ווינשען נור אללגעמיינע „אמנעסטיע“ (פֿערצייהונג) אונד ענטוואפֿפֿנונג זאָוואָהל דער טירקישען אלס גריעכישען בעפֿאָלקערונג. היעדורך ווירד דיא טירקייא פֿאָן איינעם געפֿעהרליכען אויפֿשטאנדע אים אינגערן בעפֿרייט ווערדען.

וויען 9-טען מאי. דיא היעזיגען באָרזיאנער, וועלכע אויף דאס שטייגען דער פאפיער-קורזע שפעקולירען, פֿערברייטען אללערלייא פֿריעדענס-נאכריכטען, אום נור דאס שטייגען דער ווערטה-פאפיערע צו ערציעלען. דאס אשיאָ איזט דאהער אים פֿאללען אונד דער פאפיער-קורז אים שטייגען.

* (דער „נייע אויסגלייך".) איזט פֿאָן דעם עסטעררייכישען מיניסטער-פּרעזידענטען פֿירסטען אויערספּערג דער דאָרטיגען רעגיערונגס-פּאַרטייא אונטערברייטעט וואָרדען. אין איינער צושריפֿט אַן דיא רעגיערונגס-פּאַרטייא זאַגט פֿירסט אויערספּערג אונטער אַנדערם: „עס איזט בעקאַננט, דאַס בעציגליך איינינער פּונקטע דעס נייען אויסגלייכעס צווישען ביידען רייכס-העלפֿטען מיינונגס-פֿערשידענהייטען אָבוואַלטען. יענע מיינונגס-פֿערשידענהייטען אינדעס, דיא זיך אויף דיא צאָלל-פֿראַגע בעצאָגען, וואַרען לייכט צו בעזייטיגען. יעדע דער ביידען פּאַרטייען גאַב עבען עטוואַס נאַך, אום איינע אַנגעהעריגע מאָגליך צו מאַכען. דיא הויפּט-שוויעריגקייט באָט יעדאָך דיא באַנק-פֿראַגע, נאַמענטליך אַבער דיא 80 מיללי-אָנען-שולד, וועלכע דער שטאַאַט אַן דיא עסטערייכישע נאַציאָנאַל-באַנק שולדעט, אָהנע דאַס אונגאַרן ביזהער איינען טהייל דיעזער שולד איבערנעהמען וואָללטע. נאַך פֿיעלען אַנשטרענגונגען געלאַנג עס יעדאָך דען ביידען רעגיערונגען, אויך בעציגליך דיעזעס פּונקטעס איינע פֿעראיינבאַרונג צו טרעפֿפֿען, דיא אין פֿאָלגענדעם בעשטעהט: דאַ דיא באַנק אין צוקונפֿט דען טיטעל „עסטערייך-אונגאַרישע באַנק" פֿיהרען ווירד, זאָ ווערדען אויך ביידע רייכס-העלפֿטען פֿאָם איינקאָממען דיעזער באַנק איינען נוטצען ציעהען. וואַס נעמליך דיא באַנק איבער 7 פּערצענט אַבווירפֿט, געהאָרט ביידען רייכסהעלפֿטען אונד צוואַר זאָ, דאַס עסטערייך היעפֿאָן 70, אונגאַרן היננעגען 30 פּערצענט ערהאַלט. דיעזעס געלד ווירד אַבער אויס דער באַנק ניכט הערויסגענאָממען, זאָנדערן בלייבט דאָזעלבסט בייא דער באַנק צור טילגונג דער 80-מיללייאָנען-שולד, דיא זיא פֿאָם שטאַאַטע צו פֿאָרדערן האַט. ווירד יעדאָך נאַך אַבלויף דעס פּריווילעגיאומס דאַס ביזהעריגע פֿערהעלטניס דעס שטאַאַטעס צור געגענוועַרטיגען באַנק געלאָזט, אָהנע דאַס דיא 80-מיללייאָנען-שולד אינצווישען גאַנץ געטילגט ווערדען קאָננטע, זאָ ווירד דער ר ע ס ט דיעזער שולד פֿאָן ביידען רייכסהעלפֿטען געטראַגען ווערדען, אונד צוואַר וויעדער אין דער וויזע, דאַס עסטערייך פֿאָן דיעזעם שולד-רעסט 70 פּערצענט, אונגאַרן היננעגען בלאָס 30 פּערצענט צו צאַהלען האַבען ווירד. ביידע רייכס-העלפֿטען ווערדען אינדעס צור טילגונג דיעזעס שולד-רעסטעס קיינע אַנשטרענגונגען מאַכען מיססען, דאַ דיא גאַנצע סוממע דיעזעס שולד-רעסטעס אין גלייכען יאַהרעס-ראַטען ערסט אין פֿינפֿציג יאַהרען צו טילגען איזט, אָהנע יעדאָך אינצווישען פֿיר דיעזע סוממע אויך פּערצענטען צאַהלען צו מיססען. אינדעם איך איבערצייגט בין, דאַס יעדער פֿערנינפֿטיגע מענש דיעזע לאָזונג דער באַנק-שולדען-פֿראַגע אַלס איינע גליקליכע בעצייכנען ווירד, מוס איך צוגלייך אום דיא אַננאַהמע אַ ל ל ע ר איינצעלנען פּונקטע דיעזעס נייען אויסגלייכעס אום זאָ נאַכדריקליכער ביטטען, אַלס דורך דיא צוריקוויזונג אויך נור א י נ ע ס פּונקטעס דער גאַנצע „נייע אויסגלייך" וויעדער רעטטונגסלאָז צוזאַממענפֿאַללען מיססטע!" — מערקווירדיג איזט היעבייא, דאַס אויך ביזהער ניכט דאַס אונגאַרישע, זאָנדערן דאַס עסטערייכישע פּאַרלאַמענט דורך זיינע האַרטנעקיגקייט דאַס צושטאַנדעקאָממען דעס „נייען אויסגלייכס" צו פֿערהינדערן זוכטע. — אין דער געסטריגען זיטצונג דער אונגאַרישען דעפּוטירטען זאַגטע שעדעני, דאַס דער געגענוועַרטיגע אויסגלייך וויט בעססער איזט, אַלס דער ביזהעריגע אונגעוויססע צושטאַנד, דיא פֿערווערפֿונג דיעזעס אויסגלייכעס ווערע דאַהער פֿיר דאַס לאַנד שעדליך. — דיא ליבעראַלע פּאַרטייא האַט היעראויף דיעזען אויסגלייך איינשטיממיג אַנגענאָממען. — שאָן מאָרגען קאָממען אים רייכסטאַגע דיא געפֿאָרדערטען 60 מיללייאָנען צור פֿערהאַנדלונג, וואָבייא הערר טיסאָ אויך אויפֿקלערונגען איבער דיא אויסוועַרטיגע פּאָליטישע לאַגע ערטהיילען ווירד.

* (דאַס מאָנטענעגריניש-רוסישע געזינדעל.) אויס קאַטטאַראָ ווירד געמעלדעט: „הייטע אַם 6-טען מאַי וואורדע איינע עסטערייכישע שילדוואַכע מיטטעלס איינעס שוסעס דורך איינען מאָנטענעגרינער פֿערוואונדעט." — ביז יעטצט האַט אונזערע מאָנאַרכיע ניכטס געטהאַן, אום דער רויב-לוסט דעס קליינען מאָנטענעגראָ, וועלכעס בעקאַננטליך אין רוסישען דיענסטען שטעהט, איינען ריעגעל פֿאָרצושיעבען. אונד דאָך וואַגט עס איין זאָלך' מאָנטענעגרינישער רייבער אונזערע שילדוואַכע צו איבערפֿאַללען אונד צו פֿערוואונדען! דאַ זיעהט מאַן וואָהל, וויא זעהר עס האָכסט אַן דער צייט זייא, דאַס אייניגע אַבטהיילונגען דער עסטערייך-אונגאַרישען אַרמעע אַן דער גרענצע מאָנטענעגראָ'ס אויפֿשטעללונג נעהמען. וויר וואָללען ניעמאַנדען אַנגרייפֿען, אַללייַן קיין שטאַאַט האַט דיא פּפֿליכט, זיך דורך פֿרעמדע רייבער-באַנדען אַן זיינען גרענצען בעאונרוהיגען צו לאַססען.

* (וויעדער איין יודע אַלס — זעלבסט-מאָרדער.) אויס קאַפּאָשוואַר ווירד פֿאָם 4-טען דיעזעס בעריכטעט: „הערר זיגמונד שפּיטצער, טהיילנעהמער אַן דער היעזיגען געשעפֿטס-פֿירמאַ „יאָזעפֿינע שפּיטצערס ערבען", גוטס- אונד דאַמפֿפֿמיהל-פּעכטער אונד בעזיטצער צווייער גלאַז-פֿאַבריקען, מאַכטע הייטע צווייא שטונדען נאַך מיטטערנאַכט, זיינעם לעבען דורך איינען פּיסטאָלען-שוס איין געוואַלטזאַמעס ענדע. שפּיטצער וואַר ערסט 25 יאַהרע אַלט אונד בעזאַס אים געשעפֿטע איינען אונגעוועָהנליכען אונטערנעהמונגס-גייסט. אין איינעם הינטערלאַססענען בריעף גאַב דערזעלבע אַלס גרונד זיינעס זעלבסט-מאָרדעס אַן, דאַס ער ניכט אים שטאַנדע וואַר, איינען שאָן אין ווענינען טאַגען פֿעללינען וועכסעל איינצולאָזען. מאַכטע שאָן דיעזער זעלבסט-מאָרד אַן אונד פֿיר זיך אין היעזיגען קויפֿמענישען קרייזען איינען ערשיטטערנדען איינדרוק, זאָ וואוכס דער שרעקען נאָך מעהר דורך דען אינהאַלט דעס ערוועהנטען שרייבענס. אַללע יענע נעמליך, וועלכע אויף דיא פֿירמאַ „יאָזעפֿינע שפּיטצערס זאָהנע" וועכסעל האַטטען, גלייבטען נון איהר געלד אונווידערריפֿליך פֿערלאָרען. נאָך אים פֿערלויפֿע דעסזעלבען טאַגעס שטעללטע עס זיך יעדאָך הערויס, דאַס דיא ערוועהנטע פֿירמאַ, דיא נור אונטער איינער אויגענבליקליכען געלד-שטאָקונג ליטט, דורכאויס קיינען קאָנקורז אַנצוזאַגען ברויכע. אַללע וועכסעל ווערדען נאָך אונד נאָך געהאָריג איינגעלאָזט ווערדען קאָננען. דער זעלבסט-מאָרד שפּיטצערס איזט אַלזאָ בלאָס אויס איטעלקייט ערפֿאָלגט, דאַ ער זיינען גלייביגערן געגענאיבער ניכט איינמאַל איינע שטונדע אַלס צאַהלונגס-אונפֿעהיג ערשיינען מאָכטע.

געשעפֿטסבעריכט

פּעסטער פּרייזע.

נ ע ט ר ייד ע-ג ע ש ע פֿ ט. פֿאָן ו ו יי צ ע ן וואַר נעסטערן וועניג צו מאַרקטע געבראַכט, דער פֿערקויף וואַר שוואַך, פֿערקויפֿט ווארדען 7000 מטצר.

ו ו יי צ ע ן טהייס 100 מעטער-צטר 79,7 קילאָ 12.60 גולד. — 200 מעטער-צטר' 79 קילאָ 12.50 גולד. 1000 מעטרצטר' 79 קילאָ 12.55 גול. 100 מעטר. צטר' 78,5 קילאָ 12.40 גולד.

ה א פֿ ע ר 6.85—6.60 גול.

ק ו ק ו ר ו 7.35 גולד.

ו ויי צ ע ן פּער הערבסט 10.50—10.40 גול.

קוקורוץ פּער מאַי 7.25 — 7.30 גול.—

האַפֿער פּער הערבסט 6.65 — 6.70 גולד.

וויענער שלאַכט-פֿיעהמאַרקט. דער אויפֿטריעב אויף דעם וויענער שלאַכט-פֿיעהמאַרקטע אַם 6-טען ד. מ. בעטרוג 3529 שטיק, דאַפֿאָן וואַרען: 2227 אונגאַרישע 945 פּאָלנישע אונד 357 דייטשע, — דיא פּרייזע שטעללטען זיך פּער 100ק': אונגאַרישע מאַסט-אָכסען 52 — 58 גול. פּאָלנישע 49—$56^1/_2$ גולד. דייטשע 54—$58^1/_2$ גולדען.—

פֿעראַנטוואָרטליכער רעדאַקטער: מאיר בר"י רייז.

קאָנקורז.

געפֿערטיגטער זוכט צו צווייא קינדערן איינען ערציעהער, וועלכער איין געפּריפֿטער לעהרער, דער העבראַעישען, דייטשען, אונגאַרישען אונד פֿראַנצאָזישען שפּראַכע פֿאָללקאָממען מאַכטיג זיין זאָלל. יענער, דער אויך וויאָלינע אונטעררינכטען קאַנן, ערהאַלט דען פֿאָרצוג — אָפֿפֿערטע מיט בעלעגע אַן:

Bernhard Rosenberg
in Gyallu, bei Klausenburg.

פֿרוכט- אונד מעהל-פּרייז-טאַבעללע.

פֿ ר י כ ט ע		קוואַליטעט פּער העקטאָל.	פּער 100 קילאָגר.
ווייצען	נייער באַנאַטער	74	10.75—10.85
"	"	75	10.95—11.10
"	"	76	11.20—11.35
"	"	77	11.50—11.60
"	"	78	11.79—12.80
"	"	79	—.——.—
"	"	80	—.——.—
"	טהייס	74	11.05—11.15
"	"	75	11.20—11.40
"	"	76	11.50—11.60
"	"	77	12.70—12.85
"	"	78	12.——12.10
"	"	79	12.05—12.25
"	"	80	—.——.—
"	פּעסטער באָדען	74	10.85—11.95
"	"	75	11.10—11.20
"	"	76	11.30—11.40
"	"	77	11.50—11.60
"	"	78	11.70—12.90
"	"	79	12.95—12.—
"	"	80	—.——.—
"	ווייסענבורגער	74	11.95—11.05
"	"	75	11.10—11.30
"	"	76	11.40—11.50
"	"	77	11.60—12.75
"	"	78	11.90—12.—
"	"	79	12.05—12.15

פֿ ר י כ ט ע	קוואַליטעט פּער העקטאָל.	פּער 100 קילאָגר.
קאָרן	72	7.60—7.80
נערסטע מאַלץ	62	8.20—7.20
נערסטע פֿוטטער	62	7.30—7.05
האַפֿער	41	6.85—6.25
קוקוריץ באַנאַטער		—.——.—
אַנדערער	73	7.35—7.25
הירזע		7.60—7.40

טערמינע פּער 100 קילאָ		
ווייצען	פּער אָקטאָבער	10.40
	פֿריהיאַהר	—.—
		—.—
קוקוריץ		7.25
נערסטע		—.—
האַפֿער	אָקטאָבער	6.65—
		—.—
רעפּס		15.—

באַללען-מעהל		פּער 100 קילאָ, אָהנע זאַק	קר. פֿל.
נומער	0		24.—
"	1		23.40
"	2		22.80
"	3		21.80
"	4		20.80
"	5		19.—
"	6		17.60
"	7		15.60
"	8		13.60
"	$8^1/_2$		11.80
שפּיריטוס: אַלטע פּעטהאַרדע פּרעסהעפֿע			33.25
" נייע	נאַרמאַשטאַל		31.75

קורז-טאַבעללע פֿאָם 7. מאַי

געלד-קורז	פֿל.	קר.
זילבער-אַגיאָ	106	—
דוקאַטען	5	79
עסטערייך-אונגאַרישעס 8 גולדען גאָלד-שטיק (20 פֿראַנקס)	9	81
נאַפּאָלעאָנדאָר	9	81
דייטשע רייכסבאַנקנאָטען	60	49
20 מאַרקשטיקע	12	07
פּאַפּיער רובעל	1	18

לאָזע.	פֿל.	קר.
1839-ער ראָטהשילד-לאָזע גאַנצע	329	—
דעטאָ פֿינפֿטעל	329	—
1854-ער 4 פּערצענטיגע שטאַאַטס-לאָזע	106	40
1860-ער " גאַנצע	112	50
דעטאָ " פֿינפֿטעל	119	50
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען	137	75
דעטאָ " 50	136	75
דאָנאַו רעגולירונגשיינע	24	—
טירקען-לאָזע	14	60
קרעדיט-לאָזע	159	50
קלאַרי-לאָזע צו 40 גולדען	29	50
דאָנאַו-דאַמפּפשיפֿפֿאַהרטס-לאָזע	95	—
אינסבּרוקער לאָזע	19	50
קעגלעוויטש " צו 10 גולדען	14	—
קראַקויער " " 20	14	75
אָפֿנער " " 40	29	25
פּאַלפֿי " " 40	27	75
רודאָלפֿ-לאָזע " 10	14	50
סאַלם-לאָזע " 40	38	50

לאָזע.	פֿל.	קר.
זאַלצבורגער לאָזע צו 20 גולדען	16	—
סט. גענאָיס " " 40	27	75
סטאַניסלויער " " 20	20	50
טריעסטער " " 100	120	—
דעטאָ " " 50	61	—
וואַלדשטיין " " 20	22	75
ווינדישגרעטצער " 20	25	75
אונגאַרישע פּרעמיען-לאָזע צו 100 גולד.	73	25
דעטאָ צו 50 גולדען	72	75
וויענער לאָזע	89	10

ווערטה-פּאַפּיערע.	פֿל.	קר.
אונגאַרישע גרונדענטלאַסטונגען	79	75
טעמעשוואַר-באַנאַטער	77	75
זיבענבירגישע	76	40
גאַליציש	85	20
בוקאָווינער	81	75
אונגאַרישע אייזענבאַהן-אַנלעהען	97	75
ווייַנצעהענט-אַבלאָזונגס-אָבליגאַציאָנען	81	50
פּפֿאַנדבריעפֿע דער אונגאַרישען באָדענקרעדיט צו 5 איינהאַלב פּערצענט	94	75
דער אונגאַרישען היפּאָטהעקען באַנק צו 5 איינהאַלב פּערצענט	79	25
דער אונגאַרישען אַלגעמיינען באָדענקרעדיט-אַנשטאַלט צו 5 אונד איינהאַלב פּערצענט	—	—
דעטאָ צו 6 פּערצענט	—	—
דער פּעסטער קאָממערציאַל-באַנק	91	75

Eigenthümer u. verantwortlicher Redakteur M. REIS

Budapest, 1878 Druck v. M. Burian, Marokkanerhof.

יודעלט" ווערדען מיסטע!" איין אנדערער, פריי-
הייטסליעבענדער אונד יודענפריינדליכער דעפו-
טירטער אנטוואָרטעטע איהם היערויף מיט איינער
ערצעהלונג אויס דעם טהיער-רייכע, דיא פיעל
הייטערקייט הערפאָררייף. ער זאגטע נעמליך:
איינסט פערזאממעלטען זיך דיא ווילדען טהיערע
אונד היעלטען איינע בעראטהונג אב איבער דען
מענשען. דיא גאנצע פערזאממלונג אנערקאננטע
גערנע, דאס דער מענש דאס פערנינפטיגסטע ווע-
זען זייא, דאס פאָן רעכטס-וועגען פאָן קיינעם
טהיערע אנגעגריפפען ווערדען זאָללטע. דאָך מאכ-
טען דיא איינצעלנען טהיערע פיר איהרע פריינד-
שאפט מיט דעם מענשען געווייססע בעדינגונגען.
דער לאָווע ווינשטע, דאס דער מענש ניכט שטאָלץ
איינהערגעהע, דא ניכט דער מענש, זאָנדערן ער
זעלבסט קאָניג דער טהיערע זייא. דער טיגער
ווינשטע, דאס דער מענש קיין פלייש געניעסע, דא
איהם היעדורך וועניגער טהיערע צור שטיללונג
זיינעם הונגערס בליבע; דאסזעלבע בעהויפטעטע
אויך דער וואָלף. דיא שפינגע ווינשטע, דאס דיא
מענשען דיא שפיננערייא גענצליך אויפגעבען מאָגען,
דא דורך דיא קאָנקוררענץ דער מענשען איהר
שפינג-געוועבע אלס ווערטהלאָז ערשיינע. דער בער
ענדליך זאגטע: מיינטוועגען קאנן דער מענש
שטאָלץ זיין אונד זיך אלס קאָניג דער טהיערע
ריהמען; ער קאנן אויך פלייש געניעסען, דא מיר
מיין טהייל נאָך איבריג בלייבען ווירד. ער קאנן
אויך אונגעשטאָרט שפיננען, וועגן ער היעצו צייט
אונד לוסט האט. אלל דאס ווירדע מיך ניכט קימ-
מערן; אלליין איינע בעדינגונג מוס איך דאָך
אויפשטעללען: דער מענש זאָלל נעמליך ניכט
טאנצען, דא מאן זאָנסט מיין אָפפענטליכעס טאנ-
צען אויף דען מערקטען ניכט בעוואונדערן ווירדע!
— גאנץ וויא דיא טהיערע מיט דעם מענשען, זאָ
מאכענס אויך דיא מענשען מיט דען יודען: דער
שוסטער זאגט: ער גאָננע דען יודען אללע רעכ-
טע, ניכט אבער דאס רעכט צור אנפערטיגונג פאָן
שטיפעלן, דא דיעזע קאָנקוררענץ אונאנגענעהם
וועדע. אין עהנליכער וויזע איסערט זיך דער
שניידער, דער האנדשוה-מאכער, דער קויפמאנן
או' ז' וו'. אללע אנערקעננען זיא דיא רעכטע דער
יודען, דאָך נור אונטער דער בעדינגונג, וועגן
דיא יודען ניכט איין גלייכעס געשעפט וויא דיא
בעטרעפפענדען אונטערנעהמען. נון קאָממט דער
אבגעאָרדנעטע ביסמארק אונד זאגט גלייך דעם
בערען: "אללעס דארף דער יודע טהון, נור ניכט
אָפפענטליך טאנצען, אָדער בעססער געזאגט: איין
אָפפענטליכעס אמט בעקליידען!" — דא פירכטעט
וויעדער הערר ביסמארק דיא יידישע קאָנקוררענץ!"
— וויא געזאגט, דיעזע טרעפפליכע ערקלערונג

איינעם יודענפריינדליכען דעפוטירטען פאנד זיי-
נערצייט פיעלען בייפאלל. אינצווישען ערפאָלגטע
דיא יודען-עמאנציפאציאָן אויך אין דייטשלאנד,
וואָ אים רייכסטאג מעהרערע יידישע דעפוטירטע
זינד אונד קיין געזעטץ פערביעטעט עס, דאס איין
יודע איינע אָבריגקייטליכע אָדער גאר איינע מי-
ניסטער-שטעללע בעקליידע. פירסט ביסמארק
האט דעם געזעטצע איבער דיא יודען-עמאנציפא-
ציאָן קיינע שוויעריגקייטען ענטגעגענגעזעטצט. —
דער מאנן איזט נעמליך אינצווישען זאָ גראָס אונד
זאָ וועלטבעריהמט געוואָרדען, דאס ער איינע יידי-
שע קאָנקוררענץ אויף פאָליטישעם געביעטע ניכט
מעהר פירכטעט. אין דער טהאט זינד נור קליינע
מענשען פאָן יודענהאס ערפיללט, וועד איינמאל
איינע רעכט האָהע שטופע ערריכט האט, דעם
פאָללט עס גאר ניכט איין, דיא געזעטצליכען רעכ-
טע דער יודען אירגענד וויא צו בעשרענקען. —
ניכט מינדער אינטערעססאנט איזט דיא פאָליטישע
אנזיכט ביסמארקס, דער ניע פיר דיא פאָלקס-
פרייהייט, זאָנדערן איממער אים אינטערעססע דעם
פרייסישען קאָניגס ארבייטעטע. ביסמארק בעגאנן
אים יאהרע 1847 זיינע פאָליטישע טהעטיגקייט אלס
איינפאכער דעפוטירטער. דער דאמאליגע פרייסישע
קאָניג ווילהעלם דער פירטע וואר איין גראָסער
פיינד דער קאָנשטיטוציאָן אונד וואָללטע דורכאוים
אבסאָלוט רעגיערן. אין איינער ערעפפנונגס-רעדע
זאגטע ער דאמאלס דעם פארלאמענטע אונטער
אנדערם: "איך ערקלערע היעמיט, דאס קיינע מאכט
אויף ערדען מיך צווינגען ווירד, דאס בזהעריגע
פערהעלטניס צווישען קאָניג אונד פאָלק דורך איינע
קאָנשטיטוציאָן צו פערוואנדעלן. דיא קאָנשטיטו-
ציאָן איזט בלאָס איין בעשריעבענעס שטיק פא-
פיער, נאָך וועלכעם איך מיך אין מיינער רעגיערונג
ניממער ריכטען ווערדע!" — איין פרייהייטליכער
רעדנער דעס פארלאמענטס זאגטע אין בעצוג אויף
דיעזע שארפע ערעפפנונגס-רעדע פאָלגענדעס:
דאס מוטהיגע ענגלישע פאָלק האט אים יאהרע
1813 זיינען קאָניג יאקאָב דען צווייטען גאר וועג-
געטריעבען, אום זיינע רעכטע צור געלטונג צו
בריינגען. נון שטעהט יא דעם פרייסישען פאָלקע
וועניגסטענס דאָך דאס רעכט צו, זיינע רעכטע
דורך איינפיהרונג איינער קאָנשטיטוציאָן געלטענד
צו מאכען!" דא ערהאָב זיך ביסמארק אונד זאגטע:
"עס ווירד ניעמאנד זאגען, דאסס דאס ענגלישע
פאָלק רעכט האטטע, דען קאָניג צו פעריאגען. עס
וואר עבען איין געוואלט-אקט. אללערדינגס ווארדע
היעדורך דער טהראָן ערלעדיגט. אלס עס נון דען
טהראָן נייערדינגס בעזעטצען וואָללטע, קאָננטע
עס וואָהל דעם נייען הערשער געוויססע בעדינגונ-
גען פאָרשרייבען. היער אין פ ר י ס ע ן יעדאָך

איזט דער טהראָן פאָן איינעם רעכטמעסיגען קאָ-
ניג בעזעטצט. היער האט אלזאָ ניכט דאס פאָלק,
זאָנדערן עבען נור דער קאָניג דאס רעכט, בעדינ-
גונגען פאָרצושרייבען!" — דורך דיעזע אייסערונג
מאכטע זיך ביסמארק ביים פאָלקע פערהאססט,
ביים קאָניגע יעדאָך אום זאָ בעליעבטער. אים
יאהרע 1862 ווארדע ביסמארק צום מיניסטער-
פרעזידענטען ערנאננט. אבער אין וועלכער וויזע
דיעזע ערנעננונג ערפאָלגטע, דאס איזט עבען דאס
מערקווירדיגסטע אן דער זאכע. אם 11-טען סעפ-
טעמבער פערלאנגטע נעמליך דער דאמאליגע
קריעגס-מיניסטער איינינע מילליאָנען צו איינער
אומגעשטאלטונג דער ארמעע. דאס פארלאמענט
פערוויגערטע דיא בעווילליגונג דיעזער מילליאָנען,
דער קריעגס-מיניסטער ערקלערטע היערויף: "עס
מיססע אין פאָלגע דיעזער פערוויגערונג עטוואס
געשעהען, וואָראן דאס פארלאמענט לאנגע צו
טראגען האבען ווערדע!" דיעזע דראָהונג ווארדע
מיט שפאָטטישעם לעכעלן אויפגענאָממען, דא איין
פארלאמענט דאָך דאפיר ניכט בעשטראפט ווער-
דען דארף, וויל עס איינע פאָן איינעם מיניסטער
געשטעללטע געלד - פאָרדערונג צוריקגעוויעזען.
אונד דאָך ערפאָלגטע איינע רעכט ביטטערע
שטראפע שאָן אם נעכסטען טאגע, וואָ דיא דע-
פוטירטען ביים פריהשטיק אים אמטס-בלאטטע
דיא ערנעננונג ביסמארקס צום מיניסטער-פרעזי-
דענטען לאזען! דאס וואר פירס פארלאמענט איין
פירכטערליכער שלאג. אללעס זאה איין, דאס
ביסמארק נור אלס "שטראפע" פירס פארלאמענט
צום מיניסטער-פרעזידענטען ערנאננט ווארדע,
אונד אין דער טהאט האט נאָך ניע איין מיניסטער
דאס פארלאמענט זאָ פערעכטליך בעהאנדעלט,
וויא ביסמארק עס טהאט. מיט זיינער ערנעננונג
צום מיניסטער-פרעזידענטען בעגאנן איין פאָרמ-
ליכער קאמפף צווישען רעגיערונג אונד פארלא-
מענט. בייא זיינער היטציגען נאטור העטטע דער
קאמפף אָפט אין שלעגערייען אויסארטען קאָננען.
אבער דיא אבגעאָרדנעטען ליעסען זיך ניכט איינ-
שיכטערן פאָן זיינען העפטיגען אויספעללען. איין
אבגעאָרדנעטער, נאמענס סימסאָן, ריעף איהם אין
אָפפענטליכער זיטצונג צו: "זיא, הערר מיניסטער!
זינד איין נעררישער זייל-טענצער!" איין אנדערער
זאגטע: "אונזער געגענווערטיגער מיניסטער האט
איינען בעשרענקטען בליק אונד קיין הערץ פיר
דיא גערעכטיגקייט!" איין דריטטער אבגעאָרדנע-
טער זאגטע איהם: "זיא זינד קיין מיניסטער, זאָנ-
דערן איין מאנן, דער דיא געזעטצע הינשלאכ-
טעט!" איין פירטער דעפוטירטער ריעף איהם
צו: "זיא זינד קיין מיניסטער, זאָנדערן איין בע-
דיענטער דעס קאָניגס, דער גאר קיינע איינענע

דאס אדריענגע, דיא ער זאָ זעהר ליעבטע, אונגליקליך
פערהייראטעט זיין זאָלל. — זעהען זיא, דא קאָממט זיא
זעלבסט דיא ליעבליכע אדריענגע! וויא שאָן זיא איזט.
דיא שאָנסטע ראָזע אונטער דען מאי-בלומען."

אונד ווירקליך קאם דיא לוסטיגע אדריענגע העריביי-
געהיפפט. "וויא קאָננען זיא אן זאָלכעם שאָנען טאגע זאָ
רוהיג דא זיטצען! (זאגטע אדריענגע) קאָממען זיא, טהיי-
ערסטע פרויא ראָזע, קאָממען זיא, טהייערע מוטטער, צור
זעע! זעהען זיא, וויא דאס פייער זאָ שטירמיש מעער
וויעדער זאָ רוהיג איזט. איך קאנן מיך אן דיעזעם אנבליקע
דעס מעערעס ניכט גענוג זאטט זעהען."

"מיינע ליעבע אדריענגע! (זאגטע מאדאמע ראָזע)
איך בין ניכט מעהר זאָ יונג וויא דוא, איך האבע דיא
שטירמע דעס לעבענס, דיא נאָך שטירמישער אלס דיא
דעס מעערעס זינד, גענוג קעננען געלערנט. בלייבען וויר
יעטצט היער. געה אין דיין שטודיער-צימער, זעטצע דיך
אנס קלאוויער, אָפפנע דאס פענסטער, דאמיט וויר דא
אים גאָרטען דיא ליעבליכע מוזיק האָרען זאָללען!"

"מיט גראָסטעם פערגניגען וויל איך איהנען גע-
האָרכען, איך ווערדע איין שטיק שפיעלען, דאס מיינע
טהייערע מוטטער זעהר ערהייטערט!"

נאָך וועניגען אויגענבליקען האָרטע מאן דיא אל-
לערשאָנסטען טאָנע דעס קלאוויערס, וועלכע לעא מיט
גראָסטער ניערדע אנהאָרטע.

"אהא! (זאגטע מאדאמע ראָזע) דאס איזט איין
מוזיק-שטיק פאָם העררן דע איזראעלי! האָרען זיא אויך
דאס זאָ גערנע?"

"עס איזט זאָנדערבאר (זאגטע לעא), דאס מיך אל-
לעס זאָ טיעף בעריהרט, וואס דיעזער מאנן שרייבט. איך
קאָננטע דאבייא הערצליך וויינען. אויך זיינע געלעהרטענ-
ווערקע לעזע איך אם ליעבסטען. עס ליעגט אין דען גע-
דאנקען, אין דער ארט דעם אויסדרוקעס עטוואס זעלטזא-
מעס, דאס מיך אן איינען יוגענד-פריינד ערינגערט, זאָ
דאס איך ביים לעזען גלויבע, איהן זעלבסט שפרעכען צו
האָרען. מיר ערינגערט עס שאָן זאָ דאס ערסטע מאל, אלס
איך נאָך פאָר יאהרען איינעס זיינער ביכער צום לעזען
בעקאם. — האָרען זיא דא דיעזע טרויריגע ווענדונג דער
מוזיק, עס איזט, אלס אָב איין צערריססענעס געמיטה היע-
רויס קלאגען ווירדע. עס איזט איינע קלאגע איבער איין
פערלאָרען געגאנגענעס גליק."

"זיא דירפטען אויך רעכט האבען! זיא האבען
וואָהל אין דען צייטונגען דען טאָדעס-פאלל דער הער-
צאָגס-טאָכטער, דיא ער העטטע הייראטען זאָללען,
געלעזען!" —

"איך וואר אויך פאָן דיעזעם פאללע זעהר ערגריפ-
פען. זאגען זיא, מיינע טהייערע גאָננערין, האבען זיא איינסט
דיעזען הערין דע איזראעלי געזעהען?"

"איין איינציגעס מאל האבע איך איהן געזעהען,
דיעזען בעניאמין, אלס ער נאָך איין שאָנער, לאָקיגער
קנאבע וואר. דאמאלס וואר ער נאָך יודע. זיין פאטער
איזאאק וואָהנטע אין ענפיעלד אונד וויר טראפען אונס
אויף איינעם לאנדהויזע. זיין פאטער איזט עבענפאללס
איין גראָסער געלעהרטער, ער האט דיא בעסטע ליטערא-
טור-געשיכטע ענגלאנדס פערפאסט. וויא איך מיך נאָך
עראיננערע, מוס בעניאמין איינע ברייטע אונד האָהע שטיר-
נע האבען."

לעא ווארדע פלאָטצליך נאכדענקענד. "אונד ער
האט שווארצע אויגען אונד איזט גראָס אונד שלאנק גע-
וואכסען?" פראגטע זיא.

"אן זיינע אויגען קאנן איך מיך ניכט מעהר ער-
איננערן — אונד אלס קנאבע קאנן ער נאָך ניכט גראָס
געוועזען זיין!" זאגטע מאדאמע ראָזע לאכענד.

לעא זייפצטע.

"זיא וואָללען יעדען בעריהמטען אונד עדלען כא-
ראקטער מיט איהרעם ערסטען געליעבטען פערגלייכען;
ניכט וואהר? (זאגטע מאדאמע ראָזע) זיא וואָללען דיא
שמערצען איהרער יוגענד נאָך אימטער ניכט פערגעססען!"

"אך, וויא איזט דאס מאָגליך! (זייפצטע לעא, אונד
זוכטע דאראן דאס געשפרעך אבצולענקען, אינדעם זיא
זאגטע:) ווארום האט ער אין לעטצטערער צייט מעהר
קיינע נייען ווערקע געשריעבען? איך האבע זיינע ווערקע
זאָ אָפט געלעזען אונד ווייס זיינע גרונדזעטצע זאָ אויס-
ווענדיג, דאס איך עטוואס נייעס פאָן איהם אלס איין ער-
אייגניס בעטראכטען ווירדע."

"וויא איך עבען געהאָרט האבע, זאָ האט ער זיך
יעטצט פאָם אָפפענטליכען לעבען, פאָן דער געלעהרטענ-
אונד פאָליטישען וועלט גענצליך צוריקגעצאָגען, אונד איזט
לאנגע אים אָריענט געוועזען. עבען דער טאָד דער הער-
צאָגס-טאָכטער, דיא ער הייראטען וואָללטע, האט איהן
גאנץ פערענדערט, האט איהן מיסגעשטימט אונד איהן
בייגאהע צום מענשענ-פיינד געמאכט. זייט דער צייט איזט
ער ניכט וויעדער נאָך ענגלאנד צוריקגעקעהרט."

(פאָרטזעטצונג פאָלגט.)

איבער דיא באגאטעלל-פּראָצעססע.

זייט דעם ערסטען מערץ דיעזעס יאהרעס איזט דאס נייע געזעטץ איבער דאס פֿערפֿאהרען אין רעכטס-שטרייטיגקייטען פֿאָן „געררינגערער בעדייטונג“ אינס לעבען געטרעטען. עס איזט זעלבסטפֿערשטענדליך, דאס וויר ניכט אללע נייען געזעטצע אין אונזערעם בלאטטע מיטטהיילען קאָננען. דיעס ווערע איבערהויפּט אום זאָ צוועקלאָזער, אלס יא אים גרונדע גענאָממען, ניכט יעדער פּריוואט-מאנן גלייכצייטיג אויך אדוואָקאט זיין קאנן, אונד דיא גרינדליכע קעננטניס דער געזעטצע עבען נור דעם אדוואָקאטען נאָטהווענדיג איזט. זייט נייערער צייט ווערדען וויר יעדאָך פֿאָן פֿיעלען זייטען בעשטירמט, אוים דעם נייען געזעטצע איבער דיא זאָגענאננטען „באגאטעלל-פּראָצעססע“ דאס וויכטיגסטע מיטצוטהיילען. וויר פֿינדען דיעזען וואונש אים דעם גרונדע אלס גערעכטפֿערטיגט, דא דיא באגאטעלל-פּראָצעססע עבען „אָהנע אדוואָקאטען“ געשליכטעט ווערדען זאָללען, וועסהאלב יעדער איינצעלנע דאס פֿאָרגעהען בייא זאָלכען פּראָצעססען גענוי וויססען מוס. דיעזעם וואונשע נאכקאָממענד, מאָגען היער דיא וויכטיגסטען פּונקטע דיעזעס נייען געזעטצעס פֿאָלגען:

1) עס שטעהט דען שטרייטענדען פּארטייען פֿרייא, אויך בייא „באגאטעלל-פּראָצעססען“ זיך דורך איינעז אדוואָקאטען פֿערטרעטען צו לאססען; אללײן דיא קאָסטען דעם אדוואָקאטען קאָננען בייא „באגאטעלל-פּראָצעססען“ ניע דער פֿערליערענדען פּארטייא אויפֿערלעגט ווערדען. איבערדיעס בעטראגען יא דיא קאָסטען איינעס אדוואָקאטען בייא זאָלך געריננפֿיגיגען פּראָצעססען אָפֿט מעהר, אלס דיא סוממע בעטראָגט, אום וועלכע דער פּראָצעס איינגענטליך געפֿיהרט ווירד.

2) אים דיעזעם גרונדע ליעגט עס אים אינטערעססע דער שטרייטענדען פּארטייא אין איינעם באגאטעלל-פּראָצעססע ענטוועדער „פּערזאָנליך“ אָדער דורך „בעפֿאָללמעכטיגטע“ פֿאָרצוגעהען. אים זיננע דעם געזעטצעס קאנן מאן זיך בייא „באגאטעלל-פּראָצעססען“ דורך איינען אנדערן אויך אָהנע „שריפֿטליכע פֿאָללמאכט“ אין פֿאָלגענדען פֿעללען פֿערטרעטען לאססען: א) וועגן איין מאנן זיינע פֿרויא אָדער איינע פֿרויא איהרען מאנן פֿערטריטט; ב) וועגן איין גראָס-יעהריגער זאָהן פֿיר זיינע עלטערן איינטריטט, אָדער דיא עלטערן פֿיר איהרע גראָס-יעהריגען קינדער איינשרייטען; ג) וועגן דער בעאמטע איינעס גרונד-בעזיטצערס אָדער גוטס-פּעכטערס זיינען הערדן פֿערטריטט, אונד ענדליך וועגן איין האנדלונגס- אָדער געווערבע-געהילפֿע פֿיר זיינען שעף איינשרייטעט. אין אללען דיעזען פֿעללען איזט איינע „שריפֿטליכע פֿאָללמאכט“ זייטענס דער פּראָצעס-פֿיהרענדען פּארטייא גאר ניכט נאָטהיג.

3) דיא קלאגע קאנן זאָוואָהל שריפֿטליך אלס בלאָס מינדליך איינגעבראכט ווערדען. דא יעדאָך נאמענטליך אין גראָססערען שטעדטען עס אָפֿט פֿיעלע שטונדען דויערט, ביז מאן אן דער רייהע אנלאנגט, אום דיא קלאגע צו פּראָטאָקאָלל געבען צו קאָננען, זאָ איזט איינע שריפֿטליכע איינגאבע דער קלאגע פֿיעל בעקוועמער, אינסבעזאָנדערע פֿיר יענע, דיא יאהר אוים יאהר איין זאָלכע קלאגען איינצובריגנען האבען.

4) דעם באגאטעלל-געזעטצע זינד פֿאָלגענדע געגענשטענדע אונטערוואָרפֿען: א) געלדפֿאָרדערונגען, וועגן דיעזעלבען אָהנע נעבענגעביהרען (צינזען, שפּעזען) דען בעטראג פֿאָן 50 גולדען ניכט איבערשטייגען; ב) קלאגען אויף בעוועגליכע זאכען אָדער איינע ארבייטס-פֿערריכטונג, וועגן דיא פֿאָרדערונג דיא סוממע פֿאָן 50 גולדען ניכט איבערשטייגט; ג) קלאגען אויף צינזען, אויף פֿערפּפֿלעגונג, וועגן דיא פֿערפּפֿליכטונג היעצו דורך איין ריכטערליכעס אורטהייל בערייטס פֿעסטגעשטעהט אָדער פֿאָם געקלאגטען גאר ניכט בעשטריטטען ווירד, וואָבייא אבער דיא פֿאָרדערונג עבענפֿאללס דען בעטראג פֿאָן 50 גולדען ניכט איבערשטייגען דארף; ד) דיא אגראר-איבערטרעטונגס-אנגעלעגענהייטען, דאס הייסט: וועגן עטווא איינער דאס פֿעלד איינעס אנדערן אבווײדען לאָסט, וועגן דיא פֿאָרדערונג ניכט מעהר אלס 100 גולדען בעטראָגט; ה) קלאגען אויף רייטונג איינער געמיעטהעטען וואָהנונג אָהנע ריקזיכט אויף דיא האָהע דעם מיעטהס-בעטראגעס: קלאגען היננעגען אויף דיא רײמונג פֿאָן געשעפֿטס-לאָקאלען אונד מאגאצינען אונטערליעגען נור דאנן דעם באגאטעלל-פֿערפֿאהרען, וועגן דיא יאהרעס-מיעטהע אין פּעסט ניכט מעהר אלס 400, אין דער פּראָווינץ יעדאָך ניכט מעהר אלס fl 200 בעטראָגט; ו) קלאגען וועגן ריקגאבע איינעס געפּאכטעטען געגענשטאנדעס, וועגן דער יעהרליכע פּאכט-בעטראג דיא סוממע פֿאָן 50 גולדען ניכט איבערשטייגט; ז) קלאגען וועגן עהרענבעליידיגונג; — ח) קלאגען אין מארקט-אנגעלעגענהייטען וועהרענד דער יאהרעס- אונד וואָכען-מערקטע. — איבריגע געגענשטענדע אונטערליעגען דעם פֿערפֿאהרען דעם באגאטעלל-פּראָצעססעס, וועהרענד אויך געריננפֿיגיגע פֿאָרדערונגען, וועלכע אוים גרונדבוכס-, וועכסעל- אָדער האנדעלס-זאכען ענטשטעהען, פֿאָר דאס אָרדענטליכע געריכט געהאָרען.

5) בײם באגאטעלל-פֿערפֿאהרען, אין איינעם פּראָצעססע פֿאָן נור 20 גולדען זינד פֿאָלגענדע שטעמפּעל-געביהרען נאָטהיג: דיא קלאגעשריפֿט 12 קר' שטעמפּעל, יעדער באָגען דעם פֿערהאנדלונגס-פּראָטאָקאָללס 12 קר', דאס אורטהייל וויעדער 12 קר'. איבערשטייגט דיא פֿאָרדערונג דיא סוממע פֿאָן 20 גולדען, דאנן קאָממט פֿיר דיא קלאגע-שריפֿט 20 קר', פֿיר יעדען באָגען דעם פּראָטאָקאָללס 30 קר' אונד פֿיר דאס אורטהייל 1 גולדען. — ביים איינרייכען איזט זעלבסט פֿערשטענדליך בלאָס דיא קלאגע-שריפֿט מיט איינעם שטעמפּעל צו פֿערזעהען, וועהרענד דיא איבריגען שטעמפּעל-געביהרען ערסט וועהרענד דער פֿערהאנדלונג אונד בייא פֿעללונג דעם אורטהיילס אבצוגעבען זינד. דאס פֿערפֿאהרען אין אגראר-איבערטרעטונגען, דיא וויר בערייטס אונטער ארטיקעל 4) בוכשטאבע ד) ערוועהנט האבען, אָדער קלאגען וועגען ווילד-שעדען, דאס הייסט: ווייל יעמאנד אויף זיינעם געביעטע נאך ווילדען טהיערען יאגטע, זינד שטעמפּעל-פֿרייא.

(היער בעקאָממט מאן זאָגאר געדרוקטע קלאגע-שריפֿטען צור איינגאבע בײם באגאטעלל-פֿערפֿאהרען, וואָבייא פֿאָן דער בעטרעפֿפֿענדען פּארטייא נור געוויססע שטעללען אויסצופֿיללען זינד. איבערדיעס קאנן מאן זאָלכע געדרוקטע קלאגע-שריפֿטען אויך פֿאָן דען גראָססערען פּאפּיער-האנדלונגען אין דער פּראָווינץ אום איינע קלייניגקייט בעציעהען, וואָדורך דען פּראָצעס-פֿיהרענדען פּארטייען פֿיעל מיהע, ארבייט אונד לעסטיגע שרייבערייען ערשפּארט ווערדען.)

פֿערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (אוים דעם לעבען דעם פֿירסטען ביסמארק.) אין בערלין ערשיען פֿאָר וועניגען טאגען איין בוך, וועלכעס איינע גענויע לעבענס-בעשרייבונג דעם פֿירסטען ביסמארק ענטהאָלט. דאס בוך מאכט פֿיעל אויפֿזעהען, דא אללע וועלט נייגיעריג איזט, דיא איינצעלהייטען אוים דעם לעבען דיעזעס בעריהמטעסטען שטאאטסמאננעס דער געגענווארט קעננען צו לערנען. אונס בעריהרען נאטירליך פֿאָר אללעם דיא אנזיכטען, וועלכע פֿירסט ביסמארק איבער דיא יודען האט. — אונד וואהרליך! אין דיעזער בעציעהונג האט זיך פֿירסט ביסמארק ניכט גאנץ גערעכט אונד פֿאָראורטהיילס-פֿרייא געצייגט. דיא דריטטע רעדע, דיא ביסמארק נעמליך אלס איינפֿאכער דעפּוטירטער געהאלטען, בעצאָג זיך אויף דיא יודען. דא זאגטע דערזעלבע אבער אונטער אנדערעם: „איך גאָננע דען יודען וואָהל אללע רעכטע, דאָך ניכט דאס רעכט, אים שטאאטע איינע אָבריגקייטליכע שטעללונג צו בעקליידען. דא דער שטאאט זאָגסט „פֿער-

---

פֿאָלליעטאָז.

מערקווירדיגע פֿערהעלטניססע.

(55-טע פֿאָרטזעטצונג.)

דרייסיגסטעס קאפּיטעל.

אם אבענד איינעס שאָנען טאגעס דעם מאָנאטעס מאי זאססען צווייא דאמען אים גארטען איינעס קליינען לאנדהויזעס אים דאָרפֿע זירע, וועלכעס אים זידען ענגלאנדס אם מעערע ליעגט. דער פּלאטץ לאג אבגעזאָנדערט אונד ענטפֿערנט פֿאָן דעם לערם אונד פֿערגניגען דער גראָססען וועלט. דיא יינגערע דיעזער צווייא דאמען וואר לעא, וועלכע שאָן 32 יאהרע אלט וואר, אונד דיא עלטערע וואר עליזאבעטה ראָווע, דיא בערייטס דאס זיעבציגסטע לעבענס-יאהר ערייכטע.

דער לעזער ווירד דיעזע עליזאבעטה ראָווע קעננען, וועגן ער זיך אן דיא 18-טע פֿאָרטזעטצונג עראיננערן ווירד. מאדאמע ראָווע וואר דיאיעניגע, וועלכע זיך איינסט איבער דיא ארמע פֿערלאססענע לעא אונד איבער איהר קינד ערבארמטע אונד זיא אינס הויז נאהם, וואָ זיך אויך דער פֿראָממע באנקיער טעמפּעלטאָן אום לעא'ס האנד בעוואָרבען האטטע.

נון איזט טעמפּעלטאָן, אָדער איינענטליך לאָרד קורוואל, טאָדט — אונד לעא שטעהט וויעדער זאָ איינזאם אין דער וועלט ווי זיא צופֿאָר — נור מיט דעם אונטערשיעד, דאס לעא דאמאלס ארם וואר אונד זיך דורך קלאוויער-אונטעררייכט ערנעהרען מוסטע, וועהרענד זיא יעטצט 15000 גולדען יעהרליכע רענטען אונד איין איינענעס לאנד-הויז בעזיטצט. אונד דאָך וואר זיא פֿריהער גליקליכער אלס יעטצט! דאמאלס וואר זיא נאָך זעהר יונג אונד האטטע נאָך האָפֿפֿנונג, איהרען געליעבטען איינסט וויעדער צו פֿינדען — אונד יעטצט איזט זיא גאנץ האָפֿפֿנונגס-לאָז. זיא איזט בלאָס פֿערזיכערט, דאס זיא ביז צו איהרעם טאָדע רייכליך לעבען קאָננען ווירד; אבער ניכט יעדעס „רייכליכע לעבען“ איזט איין גליקליכעס. וויא אָפֿט איזט איין ארמער, אין דעססען פֿאמיליען-לעבען דיא גראָסטע צופֿריעדענהייט הערשט, גליקליכער אלס דער אללערייכסטע!

אלס מאדאמע ראָווע דיא וויעדער איינזאם לעבענדע לעא דאמיט צו טראָסטען זוכטע, דאס זיא יעטצט רייכליך פֿערזאָרגט איזט, דא ערוויעדערטע לעא: „ליעבע, גוטע פֿרויא! ווער זאָלכע הערצענס-ליידען האט, איזט גליקליכער אין דער ארמוטה אלס אים רייכטהומע. דיא נאהרונגס-זאָרגען אונד דיא ארבייט מאכען אָפֿט פֿיר אייניגע צייט דיא אינגערען ליידען פֿערגעססען, וועהרענד דער פֿאָן נאהרונגס-זאָרגען בעפֿרייטע עבען נור צייט האט, אן זיינע הערצענס-ליידען צו דענקען.“

„זיא האבען זיך אבער אויך היער איינען ווירקונגס-קרייז געשאפֿפֿען. זיא זינד היער אין דיעזעם דאָרפֿע דיא וואָהלטהעטערין, זיא אונטערשטיטצען דיא ארמען, אונד בעשעפֿטיגען זיך מיט דער ערציעהונג דער ליעבענסווירנען אדריעננע.“

„עבען דיעזע אדריעננע מאכט מיר פֿיעל זאָרגע. דיא צייט נאהט, וואָ זיא זיך ענטשליעססען מוס, אָב זיא דען וויללייאם גלעדסטאָן הייראטען זאָלל אָדער ניכט. איך אלס אונערפֿאהרענעס שוואכעס וועיב, וויים מיר היער ניכט צו ראטהען.“

„איך מוס איהנען געשטעהען, דאס אויך איך מיט דעם בעסטען וויללען היערין קײנען ראטה צו ערטהיילען וויים. איינערזייטס איזט מאן דעם פֿערלאנגען איהרעס פֿערשטאָרבענען מאננעס אין יעדער הינזיכט זאָ פֿיעל שולדיג, דאס עס זעהר וויגשענס-ווערטה ערשיינט, דאס אדריעננע דען וויללייאם גלעדסטאָן הייראטען זאָלל, וועגן ער איהרער אכטונג אונד ליעבע ווירדיג איזט. — אנדערערזייטס אבער גלויבע איך, דאס וויללייאם מעהר „שפּיטצבובע“ אלס עהרליך איזט. נאָמט פֿערצייהע מיר דיעזען אויסדרוק, אבער ביז צום זיעבציגסטען לעבענס-יאהרע מאכט אויך איין שוואכעס וועיב פֿיעלע ערפֿאהרונגען. וויללייאם איזט וואָהל מיניסטער, אבער נעראדע בייא דיעזער יונגען, נאָך אונערפֿאהרענען קאָניגין קאנן איין הינטערליסטיגער, בעטריגערישער אונד הייכלערישער שטאאטס-מאנן אם לייכטעסטען אינס מיניסטעריאום געלאנגען. דיא ליבעראלע-פּארטייא היער אין ענגלאנד טרייבט אונטער דיעזער שאָן קלינגענדען בענעננונג דיא אונעהרליכסטע פּאָליטיק. דאס וואָרט „ליבעראל“ (פֿרייזיננינג) איזט וואָהל זעהר אנציעהענד אונד פֿערלאָקענד, אבער דיא טהאטען דיעזער פּארטייא ענטשפּרעכען דיעזעם בעגריפֿפֿע ניכט. — וויללייאם גלעדסטאָן איזט איין הינטערליסטיגער, הערצלאָזער מאנן, מיט עהרגייציגען אונד אונעהרליכען בעשטרעבונגען, אונד איך ציטטערע בייא דעם געדאנקען, דאס ער דיא אדריעננע נור וועגן איהרעס גראָססען ערבטהיילעס הייראטען וויל. זיא איזט זיכערליך נאָך ניכט אין איהן פֿערליעבט, אונד איך גלויבע דאהער, זיא זאָללטע אויך אנדערע רעכטשאפֿפֿענע יונגע לייטע קעננען לערנען, דאמיט זיא נור דער וואָהל איהרעס הערצענס פֿאָלגען קאָננע. איך גלויבע ניכט, דאס עס דער ווילע דעם פֿערשטאָרבענען טעמפּעלטאָן וואר,